

Tanums kommun

info@tanum.se

Rektorn vid Tanums Gymnasium

Bjarne.Halvordsson@tanum.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Tanums Gymnasium
i Tanums kommun

Tillsyn i Tanums Gymnasium

Skolinspektionen genomför tillsyn i Tanums kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Tanums Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 10 och 11 september 2013. Under tillsynen har Skolinspektionen tagit emot en anmälan (dnr 41-2013:5061) som gäller elever som slutat på skolan vårterminen 2013. I anmälan anges bl.a. att de inte fått det särskilda stöd de behöver. Den del som avser kränkande behandling har överlämnats till BEO.

Fakta om skolan

Tanums Gymnasium är en skolenhet med 104 elever och 16,3 lärartjänster fördelade på 24 personer. Skolan har tio program: Estetiska programmet, Samhällsvetenskapsprogrammet, Handels- och administrationsprogrammet, Fordon- och transportprogrammet, Introduktionsprogram (IM), Ekonomiprogrammet, Barn- och fritidsprogrammet, Bygg- och anläggningsprogrammet, Vård- och omsorgsprogrammet samt Restaurang- och livsmedelsprogrammet. Varje program omfattar ett tiotal elever och i varje årskurs går det tre till fyra elever.

Eleverna studerar gymnasiegemensamma ämnen i grupper som omfattar flera program och de undervisas även tillsammans med elever från vuxenutbildningen. Flertalet yrkesprogram bedrivs som lärlingsutbildning. Skolan benämns som "Lärcentrum Tanum" och är integrerad med vuxenutbildningen och delar lokaler med det kommunala biblioteket. Skolenheten Tanums gymnasium leds av en rektor, som även är rektor för vuxenutbildningen. Lärcentrum har haft upprepade rektorsbyten de senaste åren. Lärarna vid Tanums gymnasium arbetar i ett arbetslag som omfattar såväl lärare för de gymnasiegemensamma ämnena som yrkeslärare i karaktärsämnena.

Offentlig statistik visar att andel elever med lägst godkänt betyg i samtliga kurser och gymnasiearbetet och andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola läsåret 2011/12 var 81 procent att jämföra med rikets 87 procent. Andelen elever som fullföljde sin utbildning inom fyra år läsåret 2011/12 var 40 procent och i riket var motsvarande siffra 77 procent. För elever vid de nationella programmen var andelen som fullföljde sin utbildning inom fyra år 61 procent mot rikets 87 procent. Statistiken visar att den genomsnittliga betygspoängen för elever som avslutade sin utbildning 2012 var 12,5. Under samma läsår var den genomsnittliga betygspoängen i riket 14,0. Statistiken visar vidare att kunskapsresultaten ligger relativt lika de senaste fem åren avseende genomsnittlig betygspoäng men andel elever som erhållit behörighet till högskola och universitet har minskat.

Helhetsbedömning

Tanums gymnasium är en del av Lärcentrum i Tanum där gymnasieskolan och vuxenutbildningen försöker finna lösningar och en organisation som ska fungera för varje enskild elevs behov. Trots att ledarskapet förbättrats och att skolans personal arbetar för att ge en bra undervisning kan Skolinspektionen konstatera att Tanums gymnasium inte lever upp till författningarnas krav på en rad olika områden och att det finns stora möjligheter att förbättra utbildningen och kunskapsresultaten. En del av bristerna kan förklaras av att skolan erbjuder ett brett utbud av utbildningar trots ett relativt litet elevunderlag, vilket kan göra det svårare att leva upp till alla de krav författningarna ställer.

Tillsynen visar bland annat att utbildningen inte utgår från examensmål och att undervisningen på introduktionsprogrammen (IM) inte utgår från elevernas behov. Skolans elever har inte ett reellt inflytande över utbildningen och skolan saknar forum för inflytande för eleverna. Eleverna får inte heller det särskilda stöd som de behöver. En del av det särskilda stödet kan vara studiehandledning på modersmålet och det stödet är särskilt viktigt för att elever trots begränsade kunskaper i det svenska språket ska kunna följa undervisningen i andra ämnen genom att eleven får studiehandledning på modersmålet.

Skolan saknar ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete. Upprepade rektorsbyten har medfört brister i systematik och kvalitetsarbete. Det finns även brister som rör elevhälsan. Elevhälsa omfattar inte alla de funktioner som ska finnas och elevhälsan arbetar inte förebyggande och hälsofrämjande. Vilket också bidrar till att det uppstår brister i det särskilda stödet för eleverna.

Elever som går gymnasial lärlingsutbildning ska få minst halva sin utbildningstid förlagd till en arbetsplats. Tillsynen visar att skolan inte uppfyller detta krav för vissa av eleverna som går gymnasial lärlingsutbildning. Det framkommer också i tillsynen att utbildningskontrakt för arbetsplatsförlagt lärande inom den gymnasiala lärlingsutbildningen inte upprättas i enlighet med författningarnas krav.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tanums kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen ska utgå från och omfatta examensmålen för respektive nationellt program.
- Lärarna ska samverka i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Lärarna ska utgå från elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen ska det för varje nationellt program ska finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Enligt skollagen ska det i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. Av läroplanen framgår att läraren ska utgå ifrån den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Av intervju med rektor, lärare och elever framgår att elever från olika program vid Tanums gymnasium och Vuxenutbildningen undervisas tillsammans. Lärare uppger att undervisning mellan olika program/skolformer är en lösning på problemet med det låga antalet elever per program, lärarna menar vidare att det är svårt att ta hänsyn till alla olika elever årskurser och program. Skolan har nio nationella gymnasieprogram med ett fåtal elever på varje program. Förutom de nationella gymnasieprogrammen har Tanums Gymnasium elever som följer de olika introduktionsprogrammen. På skolan delas dessa elever in i två "grupper"; språkintrödn och övriga. Undervisningen är också integrerad med vuxenutbildningen och SFI då man läser tillsammans. Lärare, rektor och elever uppger i intervju att undervisning tillsammans innebär att undervisningsgrupperna består av elever som följer flera olika program/skolformer och/eller läser på olika nivåer.

Lärare och elever uppger att undervisning tillsammans har såväl fördelar som nackdelar. När elever från kommunal vuxenutbildning är med i gymnasiegrupperna upplever både lärare och elever att det blir lugnare i klassen och att diskussionerna blir annorlunda. Dock uppger rektorn att undervisning för eleverna på språkintruktionsprogrammet som undervisas tillsammans med SFI har medfört problem då de olika grupperna har haft olika behov. Enligt rektor har följden blivit att gymnasieeleverna inte har upplevt att undervisning har varit anpassad till deras behov och förutsättningar.

Lärarna uppger att språkintruktionsprogrammet har varit problematiskt att genomföra på ett bra sätt för eleverna då det inte finns tillräckligt med resurser på skolan att ge eleverna som följer språkintruktionsprogrammet stöd utifrån deras behov. Lärarna menar att ingen har tagit ett helhetsgrepp och lagt upp undervisningen på ett sätt som passar dessa elever och att det har lett till att de istället varit frånvarande i stor omfattning. Rektorn säger att eleverna har haft hög frånvaro och att de tenderar att hamna utanför den ordinarie gymnasieverksamheten. Enligt lärarna saknas det kontinuitet för eleverna på språkintruktionsprogrammet då det inte finns någon mentor som kan ta ett helhetsansvar för gruppen samtidigt som de lärare som är inne och undervisar på programmet bara är där tillfälligt. Vidare uppger lärarna att de skulle behöva arbeta mer med integrations- och värdegrundsfrågor med eleverna..

Vid tillsynen framkommer att skolan låter elever från ett flertal olika program ingå i samma undervisningsgrupp. I dessa undervisningsgrupper ingår i många fall även vuxenstuderande. Det förekommer också att lärarna undervisar elever från flera program och som läser olika kurser samtidigt. Lärarna uppger att de blandade undervisningsgrupperna gör det svårt att inrikta undervisningen mot elevernas olika examensmål. Några av lärarna uppger att de vid ett fåtal tillfällen försökt att samverka med varandra men merparten av lärarna säger att samverkan inte förekommer. I de fall samverkan har förekommit har det varit ett resultat av spontana initiativ från undervisande lärare snarare än ett resultat av ett planerat samarbete mellan lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen och karaktärsämnen. Lärarna försöker ibland att ta upp olika exempel i undervisningen som knyter an till examensmålen men menar att det är svårt då undervisningen ska anpassas till så många olika program och inriktningar. Lärarna menar att det med nuvarande organisation som i stora delar bygger på att elever från olika program och elever på olika nivåer undervisas tillsammans är svårt att utforma undervisningen så att den kan inriktas mot varje elevs respektive examensmål.

De elever Skolinspektionen intervjuat säger att det kan vara rörigt att ingå i en undervisningsgrupp med elever på upp emot åtta olika program och elever som följer olika kurser samt vuxenstuderande. Inga av de intervjuade eleverna kan komma ihåg och ge exempel på att lärarna i de gymnasiegemensamma

ämnena har tagit upp exempel som knyter an till deras studieinriktning/examensmål.

Utredningen visar att undervisningen inte utgå från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program. Examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen på programmet. De ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Lärarna samverkar inte i arbetet med att nå utbildningens mål. Lärarna utgår inte från elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 § och 16 kap. 6 § skollagen

Lgy 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper

förordning om examensmål SKOLFS 2010:14, 4 kap. 1 § gymnasieförordningen, för skolenheten aktuella ämnesplaner

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.
- Vid skolenheten ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. Elevföreträdare och övriga elever ska ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse. I läroplanen anges att läraren ska svara för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med elever-

na. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Inom ramen för ett eller flera sådana forum ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd och för att informations- och samrådsskyldigheten fullgörs.

Vid intervjuer och samtal med elever framkommer det att skolan saknar elevråd och andra forum för elevinflytande. Elever uppger att de inte tycker att det är så viktigt, och att de är ute på APL-plats vilket gör att det är svårt att delta på gemensamma samlingar och aktiviteter. Rektor uppger att det saknas forum för elevinflytande men menar att skolan har erbjudit möjligheten att ha elevråd men att det inte finns intresse från eleverna att ha det.

Lärare uppger att möjligheterna till elevinflytande är begränsat, särskilt när det gäller utformningen av undervisningen då lärarna redan är hårt styrda av att anpassa sig till olika elevers program och att det ofta är schemat som styr när och i vilken omfattning de olika momenten ska genomföras. Elever uppger att det mest är läraren som utformar undervisningen. Elever menar att de relativt få dagar de är i skolan till största delen planeras och leds av lärarna. Det är svårt enligt eleverna att ha synpunkter på något som rör undervisningen då det är så hårt styrt av scheman och annan planering.

Utredningen visar att skolan saknar forum för inflytande för eleverna. Utredningen visar också att eleverna saknar ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Skolinspektionen vill framhålla att det inte är tillräckligt att ge eleverna möjlighet till inflytande utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida när det gäller att åstadkomma inflytande för eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 13 § skollagen

Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som innehåller dels konkreta åtgärder som skolenheten avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.
- Signaler om kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt skollagen är en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Skolinspektionen har tagit del av Tanums gymnasiums plan mot kränkande behandling. Planen är gemensam för Lärcentrum i Tanum som består av Tanums gymnasium och vuxenutbildningen i Tanums kommun. I planen beskrivs olika sätt att förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Dock är beskrivningarna mycket generella till sin karaktär och innehåller inte en redogörelse för vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året vid respektive verksamhet. Planen saknar specifika åtgärder som bygger på en aktuell kartläggning vid skolenheten och anger inte vilka åtgärder skolenheten avser att genomföra under läsåret. Planen saknar även en redogörelse för hur föregående års åtgärder genomförts.

Vid intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer det att planen mot kränkande behandling inte tagits fram för respektive verksamhet utan är produkten av ett gemensamt arbete. Rektor uppger att det är svårt att urskilja de olika verksamheterna i planen mot kränkande behandling då man till vardags ser Lärcentrum i Tanum som en skola.

Även om rektor uppger att det har funnits fall av kränkande behandling som rektor anmält till huvudmannen saknar skolan rutiner för att informera huvudmannen vid signaler om att elever blivit utsatta för kränkande behandling.

Utredningen visar att skolans plan mot kränkande behandling inte är utarbetad i enlighet med författningarna då det saknas konkreta åtgärder som skolenheten avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning. Det saknas även en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Åtgärderna kan vara gemensamma, om kartläggningen visat på samma behov vid de olika verksamheterna. Dock saknas kartläggningar som visar varje verksamhets specifika behov. Utredningen visar även att skolan saknar rutiner för att informera huvudmannen vid signaler om att elever blivit utsatta för kränkande behandling. Tanums Gymnasium uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

6 kap. 10 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Särskilt stöd ska ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.
- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

I skollagen anges att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. I skollagen anges vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Av samtal med rektorn och lärare framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven. Rektorn ser till att elevens behov utreds men uppger att det kan ta lång tid. Även lärare uppger att det kan ta lång tid med utredningar. Lärare uppger att det förekommer att åtgärder som elever behöver inte genomförs eller tas upp i åtgärdsprogram-

men. Rektor håller till viss del med om detta och uppger att elevhälsan inte i tillräcklig omfattning medverkar i det åtgärdande arbetet inom ramen för särskilt stöd. Både lärare och rektor menar att mycket av det särskilt stödet sker i undervisningsgruppen Navet. Det är schemalagda timmar med tillgång till lärare och där syftet är mer än läxhjälp. Syftet är att fördjupa undervisningen för vissa elever. Elever uppger att Navet är för generellt och att många inte går dit. Elever uppfattar det inte som ett särskilt stöd utan just som läxhjälp.

Lärare upprättar åtgärdsprogram och uppger att de kan förekomma i alla ämnen, men oftast gäller de för de gymnasiegemensamma ämnena. Lärarna förklarar att de inte alltid beskriver i åtgärdsprogrammen exakt vad ska göra för åtgärder för att möta elevens behov. Lärarna menar vidare att när det gäller elever med sociala behov är det inte alltid så att den typen av åtgärder finns med inom ramen för åtgärdsprogrammet. Lärarna tycker inte de får tillräckligt med stöd för att utveckla de delarna tillsammans med elevhälsan. Lärarna skulle vilja få mer information om det görs saker för elever som har sociala problem utanför skolan, de menar att skolsköterskan förmedlar viss information men att det inte är en tillräcklig kontakt med elevhälsan i det avseendet.

Rektor och lärare uppger att inte alla elever som behöver det får studiehandledning på modersmålet. Rektor uppger att det funnits studiehandledning på modersmålet för vissa elever bland annat på språkintruktionsprogrammet. Men rektor uppger att det saknas personal med språkkunskaper för vissa språk. Skolan eller kommunen vidtar inga ytterligare åtgärder för att tillgodose studiehandledning på modersmålet på andra sätt.

Av utredningen framgår att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Det framgår också att alla elever som behöver det inte får studiehandledning på modersmålet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

9 kap 9 § gymnasieförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls och kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Enligt rektorn har stora delar av skolans systematiska kvalitetsarbete varit eftersatt på grund av upprepade rektorsbyten de senaste åren. Nuvarande rektor har ett stort förtroende hos personalen, vilket framkommer vid intervjuer. Men rektorn uppger att han ännu inte har kunnat arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet på grund av att det funnits mer akuta pedagogiska frågor och praktiska problem som prioriterats.

Rektorn uppger att det finns brister när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Han säger att det sker ett arbete på lärarnivå men att arbetet är eftersatt på skolenhetsnivå. Rektorn redovisar inga dokument som följer upp elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå eller analyser i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Lärare uppger att man i samtal kollegor emellan till viss del tittar på resultaten och hur man ska arbeta nästa år. Lärare uppger att rektor behöver finnas med i detta arbete men att det inte varit så den senaste tiden. Dock ser lärarna rektor som en pedagogisk ledare i det dagliga arbetet.

Utredningen visar att rektor inte tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Eftersom det saknas ett systematiskt och kontinuerligt arbete bestående i planering och uppföljning av utbildningen vid skolenheten samt att det saknas ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete med inriktning på att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra författningar uppfylls. Det saknas också rutiner för att dokumentera kva-

litetsarbetet på skolenhetsnivå. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 – 6 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande.
- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Av skollagen framgår att det för eleverna i gymnasieskolan ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Rektorn uppger att skolan har begränsad tillgång till elevhälsa. Rektorn redovisar att skolan har skolsköterska måndag och torsdag. Rektorn menar att det är studie- och yrkesvägledaren, skolsköterskan och rektorn som utgör elevhälsan. Lärarna sköter mycket av elevhälsovården också, menar rektor vidare. Skolans kurator uppger i samtal att rektorn ger henne i uppdrag att vid tillfällen delta i utredningar av elevers stödbehov eller att genomföra vissa åtgärder gentemot enskilda elever. Kuratorn uppger dock att hon inte fått i uppdrag att bedriva någon form av förebyggande och hälsofrämjande åtgärder gentemot eleverna vid Tanums gymnasium.

Rektor säger också att då elevhälsan ligger centralt på kommunen så går elevhälsans resurser i huvudsak till grundskolan. Rektorn uppger att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, i den mån det bedrivs, inte bedrivs i samarbete med elevhälsan. Rektorn upplever inte att skolan lever upp till de krav

som finns på elevhälsan. Det skulle vara bättre om jag som rektor fick dessa resurser på skolan, menar rektor.

Lärare bekräftar att elevhälsans arbete delvis inte har fungerat och att tillgången till elevhälsa varierar över tid. Rektorn uppger att elevhälsans personal i huvudsak arbetar på uppdrag av rektorn och främst har bistått med utredningar. De har dock i mycket liten utsträckning, enligt rektorn, bistått som handledare till lärarna eller i det förebyggande och främjande arbetet vid skolan.

Elever uppger att de har hälsosamtal i årskurs 1, men i övrigt tycker elever inte att elevhälsan är synlig eller aktiv på skolan.

Av utredningen framgår att det inte finns en elevhälsa som omfattar psykologiska och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan arbetar inte förebyggande och hälsofrämjande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Tanums kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Övervägande delen av utbildningen på gymnasial lärlingsutbildning ska ske som arbetsplatsförlagt lärande.
- Utbildningskontrakt för arbetsplatsförlagt lärande inom den gymnasiala lärlingsutbildningen ska upprättas för varje elev i enlighet med författningarnas krav.
- Rektorn ska vid arbetsplatsförlagt lärande besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatsen och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.

Motivering

Enligt skollagen får det inom yrkesprogrammen finnas gymnasial lärlingsutbildning. Gymnasial lärlingsutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser. Enligt gymnasieförordningen ska en elev som går på gymnasial lärlingsutbildning genomföra mer än hälften av sin utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska för-

läggas till arbetsplatser och hur fördelningen över läsåren ska göras. Ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Skolhuvudmannen ska se till att utbildningskontrakt upprättas. Om eleven är under 18 år och inte har ingått äktenskap, ska även elevens vårdnadshavare underteckna utbildningskontraktet. I utbildningskontraktet ska anges bland annat vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar. Med omfattningen kan enligt förarbetena (prop. 2010/11:104 s. 30) avses t.ex. antal gymnasiepoäng eller hur stor del av en kurs som ska genomföras på arbetsplatsen. I förarbetena (prop. 2010/11:104 s. 16-17) framhålls vidare att fördelningen av utbildningens innehåll mellan arbetsplats och skola är en viktig uppgift. Likvärdig utbildning förutsätter att uppdelning och planering hela tiden tar sin utgångspunkt i de nationellt beslutade ämnesplanerna. Regleringen i kontraktet ska alltså utgå från ämnesplanerna. Detta gäller även när utbildningen sker på en arbetsplats. Regeringen anser också, enligt förarbetena, att utbildningskontraktet ska vara ett sammanhållet avtal som reglerar förhållandet mellan skolhuvudman, arbetsplats och elev, varför det av utbildningskontraktet bör framgå vad som är förlagt till arbetsplats.

Vid Tanums gymnasium finns det möjlighet att läsa de flesta yrkesprogrammen som gymnasial lärlingsutbildning. Av dokument och genom personal och elevers beskrivningar framgår att inte alla elever som läser gymnasial lärlingsutbildning har minst halva sin utbildningstid förlagd till en eller flera arbetsplatser. Lärare uppger att elever vanligen går ut på APL efter en termins studier i årskurs 1 och att de då är två dagar per vecka på APL. I årskurs två är de på APL två till tre dagar och i årskurs 3 tre dagar. Men lärare och rektor uppger att om eleven inte klarar av en kurs och behöver läsa om den tas den tiden från APL och den kan då minskas till en eller två dagar även i årskurs två och tre. Lärare och rektor uppger att man även gör så för elever som läser utökat program inom ramen för gymnasial lärlingsutbildning. För dessa elever är det inte möjligt att nå upp till kravet på att minst halva sin utbildningstid ska vara arbetsplatsförlagd, vilket elever bekräftar i intervju med Skolinspektionen. Rektor menar att de flesta elever som läser gymnasial lärlingsutbildning har minst halva sin utbildningstid förlagd till en eller flera arbetsplatser. Men rektor menar att de elever som vill läsa utökat program och få en högskolebehörighet också måste vara beredda att avstå en del av APL-tiden för att detta ska bli möjligt att genomföra. Lärare menar att planeringen och schemat som finns vid

skolan som ska anpassas till så många program och till vuxenutbildningen inte medger den flexibilitet som skulle behövas för att tillgodose elevernas behov av APL.

Av inskickade dokument framgår att utbildningskontrakt upprättas för elever som går lärlingsprogram. Skolan använder ett förtryckt dokument benämnt avtal mellan Tanums gymnasium och APL-platsen. Det framgår inte av utbildningskontraktet att det avser gymnasial lärlingsutbildning och avtalet saknar utrymme för att undertecknas av eleven eller elevens vårdnadshavare. De avtal Skolinspektionen tagit del av innehåller en lista med tio punkter över de förmågor eleven ska få förutsättningar att utveckla samt en så kallad avprickningslista med vad eleven ska ha gjort innan sin APL. Där finns moment som arbetsmiljö och säkerhet samt säkra lyft men i övrigt saknas beskrivningar av vilka kurser och moment som avses att genomföras vid APL-platsen. Det arbetskort (som eleven fyller i löpande under APL-tiden) som används vid exempelvis Bygg- och anläggningsprogrammet är inte en del av kontraktet och kontraktet är inte heller utformat på ett sådant sätt att det framgår vilka moment och kurser eller delar av kurser som är förlagda till arbetsplats. Rektorn har inte beslutat om förläggningen av kurser till arbetsplatsen och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras.

Rektor uppger att det i utbildningskontraktet inte finns angivet vilka delar av kurser som ska genomföras på arbetsplatsen och att det inte heller är något som han som rektor fattar beslut om för de elever som går lärlingsprogram. Rektor uppger att det är yrkeslärarna som har hand om detta.

Yrkeslärare uppger att kontraktet skrivs på innan eleverna går ut på APL och kontraktet gäller tillsvidare men kan avslutas relativt omgående om någon av parterna inte tycker att det fungerar. Vad som ska genomföras beror på arbetsplatsen och vilka jobb de har för närvarande. Detta anges dock inte i utbildningskontraktet. Avstämning med arbetsplatsen sker löpande, enligt yrkeslärare.

Elever uppger att de har dålig kännedom om utbildningskontraktet men tror att de skrivit på ett sådant i samband med att de började på APL-platsen. Eleverna uppger att de får veta av handledaren hur det går och att handledaren pratar med yrkesläraren vid betygssättning.

Utredningen visar att inte alla elever på gymnasial lärlingsutbildning får övervägande delen av utbildningen som arbetsplatsförlagt lärande. Det framkommer vidare att skolan inte på förhand vet vilka kurser och moment eleven gör på skolan och vilka kurser och moment som genomförs på APL-platsen. Rektorn har inte beslutat om förläggningen av kurser till arbetsplatsen och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras. Utredningen visar vidare att det upprättas utbildningskontrakt för elever men att det i kontraktet inte anges

vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen liksom omfattningen av dessa delar. Kontraktet är inte heller undertecknat av eleven. Om eleven är under 18 år och inte har ingått äktenskap, ska även elevens vårdnadshavare underteckna utbildningskontraktet. Skolinspektionen vill påpeka att utbildningskontraktet ska undertecknas av skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen och att det är skolhuvudmannen som ska se till att utbildningskontrakt upprättas eller eventuellt elevens vårdnadshavare.

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

16 kap. 11 och 11a §§ skollagen, 4 kap. 12-13 §§ gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Elisabeth Fogelberg och utredare Daniel Talje deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Jonas Nygren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.